

تحلیل اثرگذاری ورزش حرفه‌ای و قهرمانی بر توسعه ورزش

محمد پورکیانی^۱، مهرزاد حمیدی^۲، محمود گودرزی^۳، محمد خبیری^۴

۱. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید بهشتی*

۲. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران

۳. استاد مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۸/۱۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۱/۱۱

چکیده

می‌توان ادعان داشت که توسعه ورزش ملی بخش مهمی از توسعه اقتصادی - اجتماعی است. رواج ورزش در تمامی بخش‌ها موجب افزایش نشاط اجتماعی و بهره‌وری ملی می‌شود؛ از این رو، هدف اصلی پژوهش حاضر تحلیل اثرگذاری ورزش حرفه‌ای و قهرمانی بر توسعه ورزش بود. روش این پژوهش، آمیخته بوده و ابزار گردآوری داده‌های آن پرسش‌نامه پژوهشگرساخته توسعه ورزش می‌باشد. جامعه آماری پژوهش را مدیران ورزش و اساتید مدیریت ورزشی تشکیل دادند (حدود ۶۰ متخصص مدیریت ورزشی و ۴۰ مدیر ارشد ورزشی) که به دلیل محدودیت جامعه، نمونه برابر با جامعه در نظر گرفته شد و در نهایت، ۷۳ پرسش‌نامه دریافت گردید. به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش از آزمون کلموگروف - اسمیرنوف، آزمون تی تک‌نمونه‌ای، آزمون فریدمن، آزمون دوجمله‌ای و مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده گردید. نتایج نشان می‌دهد که در ورزش حرفه‌ای، اولویت بیشتر از آن معیار داشتن اماکن و فضاهای کالبدی ورزشی دارای استانداردهای بین‌المللی بوده و در ورزش قهرمانی از آن توسعه نظام استعدادیابی و پرورش ورزشکاران مستعد در توسعه ورزش می‌باشد. بر این اساس، لزوم توجه ویژه به نظام آموزشی کشور به منظور پرورش استعدادها و ورزشکاران درجهت ایجاد زیرساخت‌های ورزشی مناسب ضروری به نظر می‌رسد.

واژگان کلیدی: استعدادیابی، توسعه زیرساخت‌ها، ورزش قهرمانی، ورزش حرفه‌ای، توسعه ورزش

* نویسنده مسئول.....

.....

مقدمه

توسعه ورزش ملی بخش مهمی از توسعه اقتصادی - اجتماعی ملی است. رواج ورزش در تمامی بخش‌ها موجب افزایش نشاط اجتماعی و بهره‌وری ملی شده و ارتقای ورزش قهرمانی منجر به زبان زد شدن نام ملت‌های پیروز در سطح جهان می‌گردد. سرافرازی و افتخار ملی یکی از عوامل روحیه‌آفرین در میان ملت‌ها است؛ از این‌رو، دست‌آوردها و پیامدهای توسعه ورزش ملی دایره‌ای گسترده دارد و موجب رونق اقتصادی و شکوفایی اجتماعی می‌شود؛ بنابراین، پژوهشگر با توجه به ماهیت متغیرهای مطرح شده به دنبال بررسی و تبیین عوامل توسعه ورزش در کشور بود؛ لذا، با توجه به ماهیت فعالیت‌های ورزشی که زمینه‌ساز اصلی تربیت نیروی انسانی سالم می‌باشد، این بخش تأثیر به‌سزایی بر دستیابی به جامعه‌ای برخوردار از سلامت داشته و می‌تواند در ارتقای آن و بهبود کیفیت زندگی مؤثر باشد. همچنین، با توجه به کارکرد فراملی آن می‌تواند به‌عنوان وسیله‌ای برای نیل جامعه ایران به جایگاه اول در منطقه آسیای جنوب غربی و متعامل با جهان محسوب گردد.

از سوی دیگر، شواهد و تجربیات مؤید این واقعیت است که ورزش می‌تواند به‌عنوان ابزاری بسیار مؤثر و کارآمد و در عین حال ابزاری کم‌هزینه در جهت تحقق اهداف مربوط به توسعه به‌کار گرفته شود (سازمان ملل، ۲۰۰۴). در سال (۲۰۰۲) دبیرکل سازمان ملل متحد یک کمیته اجرایی را به‌منظور بررسی فعالیت‌هایی مانند ورزش درون سیستم سازمان ملل تشکیل داد. هدف این کمیته اجرایی، ترویج استفاده سیستماتیک‌تر و منسجم‌تر از ورزش در فعالیت‌های مربوط به توسعه، به‌ویژه در سطح جامعه و نیز به‌وجود آوردن حمایت گسترده‌تر برای چنین فعالیت‌هایی میان دولت‌ها و سازمان‌های مربوط به ورزش بود (سازمان ملل، ۲۰۰۴).

در این راستا، با تصویب قطعنامه شماره ۵۸/۵ مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال (۲۰۰۳) که تحت عنوان "ورزش به‌عنوان ابزاری برای ترویج و ترغیب به آموزش، سلامت عمومی، توسعه و صلح" به تصویب رسید، زمینه برای ورود ورزش در حوزه‌های مرتبط با توسعه در سطح جهانی و نیز نفوذ به استراتژی‌های توسعه جهانی فراهم گردید. در پی این اقدام سازمان ملل، حامیان بین‌المللی نظیر کمیته بین‌المللی المپیک^۱، فیفا^۲ و یونیسف^۳ آن را مدنظر قرار دادند و به‌عنوان مبنای کار خود تعریف نمودند (بارنت^۴، ۲۰۱۰).

-
- 1.....
 - 2.....
 - 3.....
 -

در یک تقسیم‌بندی کلی، طبق مدل مول^۱ می‌توان اشکال مختلف ورزش را در چهار مؤلفه ورزش همگانی، تعلیم و تربیتی، قهرمانی و حرفه‌ای طبقه‌بندی کرد (کن^۲، ۲۰۰۱). در هریک از این مؤلفه‌ها شاخص‌های متعددی برای توسعه‌یافتگی در ورزش وجود دارد. هرچند فعالیت‌های ورزشی در ایران در هریک از این چهار مؤلفه وجود داشته و پیگیری می‌شود؛ اما مسأله‌ای که وجود دارد، عدم اولویت‌بندی دقیق در برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی کشور با نگاه توسعه ورزش می‌باشد؛ بنابراین، این‌که توسعه ورزش چگونه و با چه اولویت‌هایی صورت می‌گیرد، سؤال اصلی پژوهش در دو بخش ورزش حرفه‌ای و قهرمانی است.

در این زمینه، دولت سنگاپور با استفاده از کارکرد ورزش، فرایند توسعه ملی و ملت‌سازی را شتاب بخشید. اگرچه کشور سنگاپور به‌واسطه موفقیت‌ها و افتخارات ورزشی بین‌المللی شهرت نیافته است؛ اما رهبران آن از ورزش به‌عنوان ابزاری برای توسعه کشور استفاده نموده‌اند؛ بنابراین، ورزش یک مکانیزم تنظیم‌کننده است که به انسجام و یکپارچگی اجتماعی کمک می‌کند و توسعه ملی را شتاب می‌بخشد. در این ایدئولوژی، ورزش به‌عنوان ابزاری برای فعالیت‌های اجتماعی اخلاق‌مدار مدنظر قرار می‌گیرد؛ بدین ترتیب، به‌واسطه فعالیت‌های ورزشی برخی از ارزش‌ها از سنین کودکی در افراد و اعضای جامعه نهادینه می‌گردد. نتایج یک نظرسنجی که در سال‌های اخیر در مورد شرکت در فعالیت‌های ورزشی در سطح ملی در کشور سنگاپور صورت گرفت، نشان می‌دهد که مفهوم "ورزش به‌معنای سلامتی" و "سلامتی به‌معنای ثروت" به‌شدت از سوی مردم سنگاپور مقبولیت یافته است (وست و بوچر، ۱۳۷۶). علاوه‌براین، منظور از مؤلفه‌های ورزش به‌عنوان یک عامل توسعه، سازمان‌های اجتماعی ورزش است که یکی از این مؤلفه‌ها، ورزش قهرمانی می‌باشد که عبارت است از بازی‌ها و ورزش‌های رقابتی و سازمان‌یافته که برای رسیدن به اهداف و کسب نتیجه و رتبه بهتر انجام می‌گیرد و افراد ماهر و نخبه در آن شرکت می‌کنند (دی بوسچر^۳، ۲۰۱۳). امروزه، کشورها در یافته‌اند که توسعه ورزش قهرمانی، بهره‌گیری از مزایای مستقیم و غیرمستقیم آن، بدون برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب، میسر نمی‌باشد؛ بنابراین، ورزش قهرمانی، مانند هر نظام دیگری، نیازمند تدوین اهداف، کلان، راهبردها، و برنامه‌های عملیاتی است. تا‌ضمن، آگاهی از مسیر حرکت، بتواند از هر گونه دوباره‌کاری، بیراهه‌رفتن و هدررفت منابع مالی، انسانی، فیزیکی و اطلاعاتی، خود اجتناب ورزد. در این راستا، دی بوسچر و همکاران (۲۰۰۶) عواملی که باعث می‌شوند ملت‌ها از توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای و موفقیت

1.... ..

2.... ..

3.... ..

ورزشی بین‌المللی بهره‌مند گردند را در نه رکن تقسیم‌بندی نمودند که این نه رکن در سه گروه جای می‌گیرند: گروه اول شامل ورودی^۱ است که دربرگیرنده منابع انسانی و مالی که ضروری هستند، می‌باشد؛ گروه دوم شامل پذیرش است که درحقیقت، استراتژی‌ها و سیاست‌هایی هستند که توسعه ورزش قهرمانی را تسهیل می‌کنند و دربرگیرنده تسهیلات تمرین، مربی، رقابت و مسابقه و تحقیقات علمی می‌باشند؛ گروه سوم خروجی^۲ است که نتیجه توسعه ورزش قهرمانی بوده و به‌وسیله مدال‌های المپیک و دیگر مسابقات، تعداد ورزشکاران و رسیدن به جایگاه ششم تا هشتم مشخص می‌گردد (دی بوسچر، ۲۰۱۳)

در این زمینه، ژاگ^۳ و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهش خود با عنوان "بررسی توسعه ورزش‌های چینی" تأثیر ساختار طراحی شده را برای سطوح اجرایی فعالیت‌های ورزشی در کلیه سنین مهم دانسته و به اهمیت توسعه ورزش‌های پایه‌ای اشاره نموده‌اند. همچنین، تأثیر فرهنگ منطقه‌ای هر ورزش در منطقه خود را در پیشرفت آن ورزش زیاد دانسته و عنوان نموده‌اند که هر ورزش برای پیشرفت نیاز به داشتن حمایت‌کننده از میان دانش‌آموزان همان منطقه دارد (ژاگ و همکاران، ۲۰۱۳). توکلی و همکاران (۲۰۱۳) نیز در پژوهش خود مبنی بر نقش رسانه‌های اجتماعی در توسعه ورزش نشان دادند تاجایی که متغیرها به ورزش مربوط می‌شوند، بیشتر تمرکز رسانه‌ها بر ورزش قهرمانی و حرفه‌ای و آن‌هم به تعداد محدودی از رشته‌ها به‌ویژه فوتبال بوده و توجه کافی به ورزش‌های تفریحی و همگانی از سوی رسانه‌های جمعی دریافت نمی‌شود (توکلی، ۲۰۱۳).

علاوه بر این، منظمی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی به تعیین عوامل مؤثر بر توسعه تربیت‌بدنی و ورزش بانوان جمهوری اسلامی ایران پرداختند و گزارش نمودند که عوامل مالی و امکاناتی، انسانی و تخصصی، ساختاری و مدیریتی و فرهنگی و اجتماعی به ترتیب اولویت بر توسعه تربیت‌بدنی و ورزش بانوان جمهوری اسلامی ایران مؤثر می‌باشند (منظمی و همکاران، ۱۳۹۱). غفوری و همکاران (۱۳۹۰) نیز در پژوهش خود مبنی بر تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه ورزش همگانی، عوامل انسانی، فرهنگی، زیرساخت‌ها، اقتصادی، آموزشی، فرهنگی، سیاسی، رسانه و بین فردی را از عوامل مهم در توسعه ورزش همگانی دانسته‌اند (غفوری و همکاران، ۱۳۹۰).

با توجه به مباحث مطرح شده، ورزش هم به‌عنوان بخشی ثابت از تعلیم و تربیت و هم به‌عنوان یک سرگرمی، بخشی از جامعه می‌باشد. همچنین، ورزش بخشی از توسعه اجتماعی و انسانی را تشکیل می‌دهد و می‌تواند به یکپارچگی، بردباری و هم‌بستگی اجتماعی کمک کند و راهی مؤثر برای توسعه

فیزیکی و اجتماعی - اقتصادی باشد. علاوه بر این، ورزش به عنوان یک زبان جهانی، وسیله‌ای قدرتمند برای تحول اقتصادی و اجتماعی بوده و می‌توان از آن برای نزدیک‌تر کردن فرهنگ‌ها به یکدیگر، کاستن تضادهای فرهنگی و آموزش مردم استفاده نمود؛ به نحوی که کمتر فعالیتی می‌تواند به این اهداف دست یابد؛ از این رو، پژوهش حاضر در پی پاسخ‌گویی به این سؤال که شاخص‌های اصلی و اولویت‌های توسعه ورزش در بخش ورزش حرفه‌ای و قهرمانی چیست، می‌باشد.

روش‌شناسی پژوهش

در پژوهش آمیخته‌ای حاضر که به لحاظ هدف توسعه‌ای بوده و از نوع مطالعات میدانی می‌باشد، از ترکیب دو روش کیفی و کمی استفاده شده است. در این پژوهش ابتدا با مرور مطالعات گذشته و مصاحبه با خبرگان آگاه، شاخص‌های توسعه در ورزش در دو مؤلفه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای شناسایی گردید (این مصاحبه‌ها تا حد اشباع پیش رفت (مرحله کیفی)). شایان ذکر است که مصاحبه‌های انجام‌شده جهت بررسی و تدوین شاخص‌های پژوهش توسط ۲۱ نفر از متخصصان امر ورزش و مدیریت آن صورت پذیرفت. در مرحله ابتدایی، مصاحبه‌ها به شکل حضوری انجام گرفت و در مرحله بعد جهت بازنگری مجدد به صورت مکتوب به حضور آن‌ها ارسال گردید. در انتها، پرسش‌نامه مورد نظر تدوین گشته و جهت بررسی مجدد روایی به حضور متخصصان ارسال شد و پس از انجام اصلاحات نهایی تأیید گردید. سپس، فهرستی از شاخص‌های توسعه در ورزش استخراج گشت و مهم‌ترین شاخص‌های توسعه از مؤلفه‌های دوگانه مدنظر اولویت‌بندی گردید.

جامعه آماری پژوهش را مدیران ورزش و اساتید مدیریت ورزشی تشکیل دادند که به دلیل محدودیت جامعه، نمونه برابر با جامعه در نظر گرفته شد و در نهایت، از ۷۳ نفر پرسش‌نامه دریافت گردید. در این پژوهش از پرسش‌نامه پژوهشگر ساخته ارزیابی توسعه ورزش که دارای ۲۴ سؤال بوده (۱۲ سؤال اول (۱-۱۲) مربوط به ورزش حرفه‌ای و ۱۲ سؤال بعدی (۱۳-۲۴) مربوط به ورزش قهرمانی) و در آن از طیف پنج ارزشی لیکرت برای پاسخ‌گویی بهره شده است (کمترین امتیاز از آن کاملاً مخالفم (۱) و بیشترین امتیاز از آن کاملاً موافقم (۵))، استفاده گردید. جهت تعیین روایی محتوایی پرسش‌نامه‌ها نیز از چندین تن (۳۳ نفر) از اساتید صاحب‌نظر در حوزه پژوهش نظرخواهی به عمل آمد که پس از اعمال نظرات آن‌ها، پرسش‌نامه مورد تأیید قرار گرفت. علاوه بر این، به منظور اندازه‌گیری قابلیت پایایی از روش آلفای کرونباخ با استفاده از نرم‌افزار اسپس اس اس^۱ استفاده گردید. برای این مقدار براساس

داده‌های حاصل از پرسش‌نامه ورزش حرفه‌ای ($\alpha=0/86$) و پرسش‌نامه ورزش قهرمانی ($\alpha=0/83$) می‌باشد که نشان‌دهنده آن است که پرسش‌نامه مورد استفاده از قابلیت پایایی لازم برخوردار می‌باشد. در این پژوهش از دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. آمار توصیفی برای بیان ویژگی‌های جمعیت‌شناختی به کار رفت و در بخش آمار استنباطی از آزمون‌های کلموگروف - اسمیرنوف جهت بررسی طبیعی بودن توزیع داده‌ها، آزمون تی تک‌نمونه‌ای و دوجمله‌ای جهت بررسی متغیرهای پژوهش، آزمون فریدمن جهت رتبه‌بندی متغیرها در نرم‌افزار اس پی اس نسخه ۲۰ و بررسی ساختاری متغیرهای پژوهش توسط نرم‌افزار لیزرل^۱ نسخه ۸/۸ استفاده به عمل آمد.

یافته‌ها

براساس یافته‌های توصیفی از مجموع ۷۳ فرد پاسخ‌دهنده، ۶۴ نفر معادل ۸۷/۶ درصد مرد و نه نفر معادل ۱۲/۴ درصد زن می‌باشند. در همین راستا، ۸/۸ درصد بدون سابقه مدیریت، ۱۲/۳ درصد دارای سابقه یک تا پنج سال، ۱۵/۸ درصد دارای سابقه شش تا ۱۰ سال، ۱۰/۵ درصد دارای سابقه ۱۵-۱۱ سال و ۵۲/۶ درصد دارای سابقه بیش از ۱۶ سال می‌باشند. همچنین، توزیع درصد فراوانی تحصیلات نمونه‌های پژوهش گویای این مطلب است که ۴۶/۵ درصد از افراد تحت بررسی دارای مدرک دکتری تخصصی هستند، ۱۶/۵ درصد از افراد پزشک، ۲۲ درصد دانشجوی دکتری و ۱۵ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد می‌باشند.

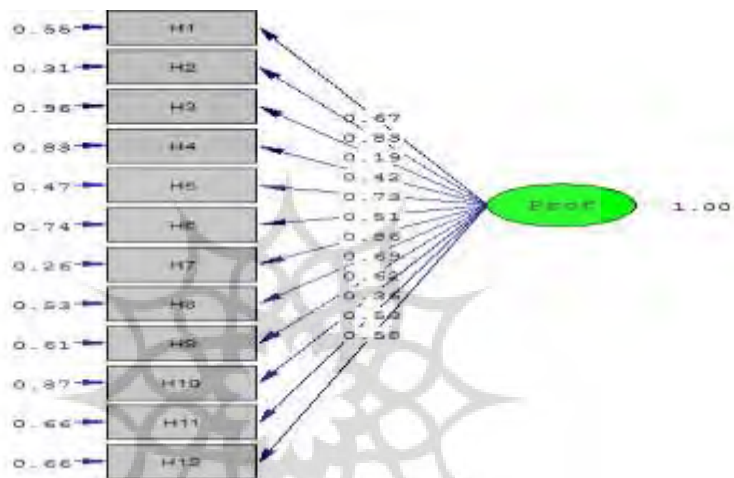
در این بخش پیش از انجام آزمون‌های آماری و به دلیل پیش فرضی جهت استفاده یا عدم استفاده از آزمون‌های پارامتریک از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف استفاده گردید. براین اساس، متغیرهای مورد استفاده در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن در جدول شماره یک قابل مشاهده است.

جدول ۱- آماره‌های آزمون کولموگروف - اسمیرنوف جهت نرمال بودن توزیع داده‌ها

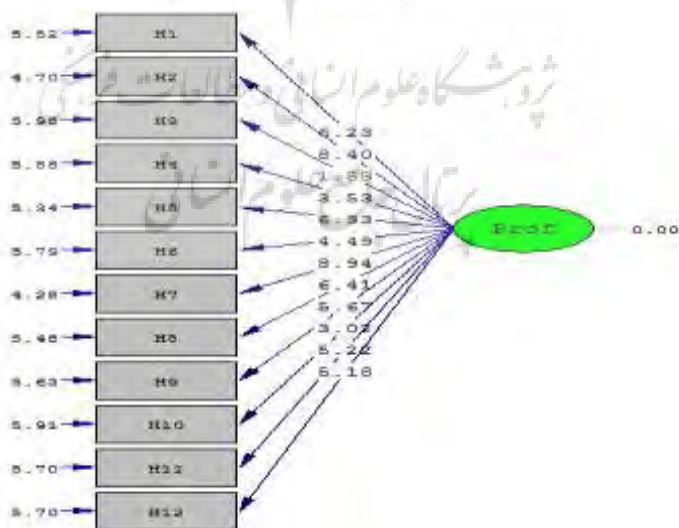
ردیف	معیارهای پرسش‌نامه	آماره Z	سطح معناداری	توزیع
۱	ورزش حرفه‌ای	۱/۲۲۵	۰/۱	طبیعی
۲	ورزش قهرمانی	۱/۴۹۵	۰/۰۲۳	غیرطبیعی

جهت تحلیل عاملی تأییدی پرسش‌نامه توسعه ورزش در ابتدا هر مؤلفه با سؤالات مربوط به خود مورد بررسی قرار گرفت. بر مبنای نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی سؤالات مربوط به ورزش حرفه‌ای،

تمامی سؤالات به‌جز سؤال سوم با بار عاملی (۰/۱۹) و عدد معناداری (۱/۶۶) دارای بار عاملی مناسب بوده و تنها سؤال سوم از مدل فوق حذف می‌گردد (شکل شماره یک و جدول شماره دو).

شکل ۱- مدل برآورد ضرایب رگرسیونی استاندارد سؤالات در بخش ورزش حرفه‌ای

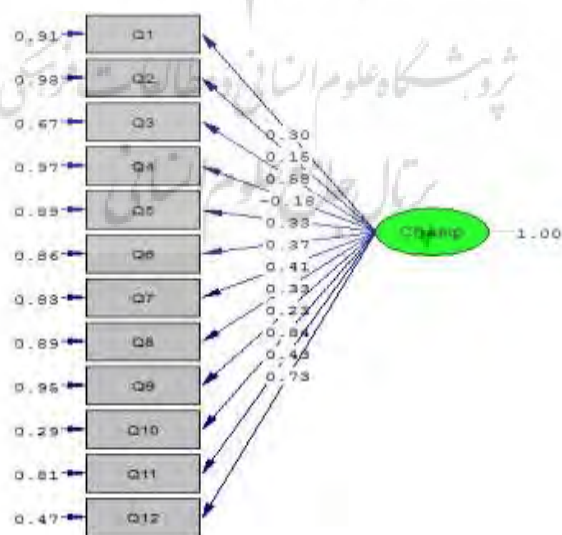

شکل ۲- مدل برآورد اعداد معناداری سؤالات در بخش ورزش حرفه‌ای

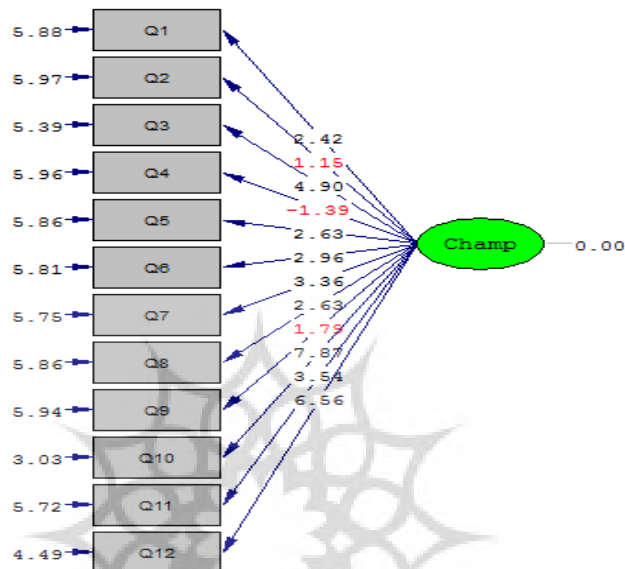
جدول ۲- شاخص‌های برازش مدل در بخش ورزش حرفه‌ای

شاخص‌های برازندگی مدل مفهومی	مقادیر شاخص‌ها	تفسیر
کای اسکوار (کای دو) .	۱۵۱/۸۲ .	برازش مطلوب .
درجه آزادی ...	۵۴	-
نسبت کای اسکوار به درجه آزادی	۲/۸۱۱	برازش مطلوب
ریشه دوم میانگین خطای برآورد	۰/۰۵۹ .	برازش مطلوب .
شاخص برازش تعدیل یافته	۰/۹۱	برازش مطلوب
شاخص برازش	۰/۸۷	برازش نسبتاً مطلوب .
ریشه میانگین مربعات باقیمانده در حالت استاندارد	۰/۰۴۲	برازش مطلوب
ریشه میانگین مربعات باقیمانده	۰/۰۲۵	برازش مطلوب

این درحالی است که براساس نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی سؤالات مربوط به ورزش قهرمانی، تمامی سؤالات به جز سؤال دوم با بار عاملی (۰/۱۶) و عدد معناداری (۱/۱۵)، سؤال چهارم با بار عاملی (۰/۱۸-) و عدد معناداری (۱/۳۹-) و سؤال نهم با بار عاملی (۰/۲۳) و عدد معناداری (۱/۷۵) دارای بار عاملی مناسب بوده و تنها سؤال دوم، چهارم و نهم از مدل فوق حذف می‌گردند.

شکل ۳- مدل برآورد ضرایب رگرسیونی استاندارد سؤالات در بخش ورزش قهرمانی

شکل ۴- مدل برآورد اعداد معناداری سؤالات در بخش ورزش قهرمانی

جدول ۳- شاخص‌های برازش مدل در بخش ورزش قهرمانی

تفسیر	مقادیر شاخص‌ها	شاخص‌های برازندگی مدل مفهومی
کای اسکوار (کای دو)	۱۴۹/۶۵	کای اسکوار (کای دو)
برازش مطلوب .	۵۴	درجه آزادی ...
نسبت کای اسکوار به درجه آزادی	۲/۷۷۱	برازش مطلوب
ریشه دوم میانگین خطای برآورد .	۰/۰۵۲	برازش مطلوب .
شاخص برازش تعدیل یافته .	۰/۹۳	برازش مطلوب
شاخص برازش .	۰/۹۱	برازش مطلوب .
ریشه میانگین مربعات باقیمانده در حالت استاندارد .	۰/۰۳۸	برازش مطلوب
ریشه میانگین مربعات باقیمانده .	۰/۰۱۹	برازش مطلوب

جهت آزمون بررسی شاخص‌ها و اولویت‌های توسعه ورزش حرفه‌ای از آزمون تی تک‌نمونه‌ای و متعاقب آن آزمون فریدمن استفاده گردید. براساس یافته‌های حاصل در ارتباط با سؤال مذکور، از این روش جهت برآورد شرایط شاخص‌های موجود و سؤالات ابزار پژوهش در بخش‌های مختلف استفاده گردید؛ براین اساس، عدد مبنا (در آزمون تی تک‌نمونه‌ای) در این پژوهش با توجه به امتیازات پرسش‌نامه در هر بخش، سه در نظر گرفته شد (طیف مورد استفاده در ابزار پژوهش پنج ارزشی می‌باشد). براساس یافته‌ها، عوامل مرتبط با توسعه ورزش حرفه‌ای در سطح معناداری ($0/01 \leq$) از دید نمونه‌های پژوهش قابل‌پذیرش می‌باشد (جدول شماره چهار). دراین راستا، نتایج آزمون فریدمن درخصوص معیارهای توسعه ورزش حرفه‌ای با کای اسکوار ($186/187$) و درجه آزادی ۱۱ معنادار بود ($0/01 <$). که این نتایج نشان‌دهنده اولویت بیشتر معیار داشتن اماکن و فضاهای کالبدی ورزشی دارای استانداردهای بین‌المللی با میانگین رتبه ($8/67$) می‌باشد (جدول شماره پنج).

جدول ۴- آماره‌های آزمون تی تک‌نمونه‌ای حاصل از تحلیل ورزش حرفه‌ای

ردیف	معیارها	میانگین	انحراف استاندارد	تی	درجه آزادی	سطح معناداری
۱	دارابودن ساختار، وظایف و تشکیلات منسجم در ورزش حرفه‌ای	۴/۵۳	۰/۵	۲۶/۰۹	۷۲	۰/۰۰۱
۲	استفاده از مدیران، مربیان و ورزشکاران حرفه‌ای	۴/۴۶	۰/۵۵	۲۲/۵۷	۷۲	۰/۰۰۱
۳	ایجاد سازوکار مناسب و دارابودن برنامه راهبردی برای کسب درآمد	۴/۳۶	۰/۸	۱۴/۴۸	۷۲	۰/۰۰۱
۴	داشتن اماکن و فضاهای کالبدی ورزشی دارای استانداردهای بین‌المللی	۴/۶۵	۰/۵۳	۲۶/۵۸	۷۲	۰/۰۰۱
۵	دارابودن زیرساخت‌های مجهز و دارای شرایط بین‌المللی جهت برگزاری مسابقات (سیستم حمل‌ونقل، هتل، فرودگاه و غیره)	۴/۰۸	۰/۶۶	۱۳/۹۷	۷۲	۰/۰۰۱
۶	بهبود رنکینگ کشوری، آسیایی و جهانی در ورزش‌های انفرادی و تیمی	۳/۸	۰/۸۱	۸/۵۱	۷۲	۰/۰۰۱
۷	افزایش تعداد تیم‌های معتبر و حرفه‌ای در کشور	۳/۸	۰/۷۲	۱۰/۰۷	۷۲	۰/۰۰۱
۸	قابلیت ارتباط دوسویه با رسانه‌ها و انطباق با شرایط رسانه‌ای	۳/۸	۰/۸۳	۸/۵۶	۷۲	۰/۰۰۱
۹	داشتن توانایی در جذب حامیان مالی، تولید و برنامه‌های تجاری در بازار رقابت داخلی و خارجی	۴/۴۲	۰/۷۴	۱۶/۳۶	۷۲	۰/۰۰۱

ادامه جدول ۴- آماره‌های آزمون تی تک‌نمونه‌ای حاصل از تحلیل ورزش حرفه‌ای

ردیف	معیارها	میانگین	انحراف استاندارد	تی	درجه آزادی	سطح معناداری
۱۰	دارابودن برنامه نظارتی و ارزیابی در حوزه ورزش حرفه‌ای	۴/۳۱	۰/۵۷	۱۹/۵۶	۷۲	۰/۰۰۱
۱۱	توسعه سازمان‌های مردم‌نهاد و اتحادیه‌ها در جهت توسعه ورزش حرفه‌ای	۳/۹۵	۰/۸۷	۹/۳۸	۷۲	۰/۰۰۱
۱۲	افزایش قوانین حمایتی در ورزش حرفه‌ای	۴/۳۷	۰/۵۵	۱۹/۴۶	۷۲	۰/۰۰۱

جدول ۵- آماره‌های آزمون فریدمن حاصل از تحلیل ورزش حرفه‌ای

رتبه	معیار	میانگین	میانگین رتبه
۱	داشتن اماکن و فضاهای کالبدی ورزشی دارای استانداردهای بین‌المللی	۴/۶۵	۸/۶۷
۲	دارابودن ساختار، وظایف و تشکیلات مسنجم در ورزش حرفه‌ای	۴/۵۳	۸/۰۸
۳	استفاده از مدیران، مربیان و ورزشکاران حرفه‌ای	۴/۴۶	۷/۸۲
۴	داشتن توانایی در جذب اسپانسر، تولید و برنامه‌های تجاری در بازار رقابت داخلی و خارجی	۴/۴۲	۷/۴۹
۵	ایجاد سازوکار مناسب و دارابودن برنامه راهبردی برای کسب درآمد	۴/۳۶	۷/۲۵
۶	دارابودن برنامه نظارتی و ارزیابی در حوزه ورزش حرفه‌ای	۴/۰۸	۶/۹۷
۷	افزایش قوانین حمایتی در ورزش حرفه‌ای	۴/۲۷	۶/۷۲
۸	دارابودن زیرساخت‌های مجهز و دارای شرایط بین‌المللی جهت برگزاری مسابقات (سیستم حمل‌ونقل، هتل، فرودگاه و غیره)	۴/۰۸	۵/۷۴
۹	توسعه سازمان‌های مردم‌نهاد و اتحادیه‌ها در جهت توسعه ورزش حرفه‌ای	۳/۹۵	۵/۲۷
۱۰	قابلیت ارتباط دوسویه با رسانه‌ها و انطباق با شرایط رسانه‌ای	۳/۸	۴/۷۵
۱۱	بهبود رنکینگ کشوری، آسیایی و جهانی در ورزش‌های انفرادی و تیمی	۳/۸	۴/۶۴
۱۲	افزایش تعداد تیم‌های معتبر و حرفه‌ای در کشور	۳/۸	۴/۶

در ادامه، جهت آزمون این سؤال که شاخص‌ها و اولویت‌های توسعه ورزش قهرمانی کدام موارد هستند، از آزمون دوجمله‌ای و آزمون فریدمن استفاده گردید. براساس یافته‌های این پژوهش، عوامل مرتبط با ورزش قهرمانی در سطح معناداری ($0/01 <$) از دید خبرگان قابل‌پذیرش می‌باشد (جدول شماره شش). در این راستا، نتایج آزمون فریدمن در ارتباط با معیارهای بخش ورزش قهرمانی با کای اسکوار ($90/793$) و درجه آزادی ۱۱ معنادار بود ($0/01 <$). این نتایج نشان‌دهنده اولویت بیشتر معیار توسعه نظام استعدادیابی و پرورش ورزشکاران مستعد با میانگین ($8/09$) می‌باشد (جدول شماره هفت).

جدول ۶- نتایج آزمون دوجمله‌ای در تحلیل توسعه ورزش قهرمانی

ردیف	معیارها	طبقه	تعداد	نسبت مشاهده شده	سطح معناداری
۱	تعداد کسب مدال از رویدادهای جهانی و بین‌المللی	۳ >= ۰ ۳ ..	۲ ۷۱	۰/۳ ۰/۹۷	۰/۰۰۱
۲	توسعه نظام استعدادیابی و پرورش ورزشکاران مستعد	۳ >= ۰ ۳ ..	۰ ۷۳	۰/۰ ۰/۱	۰/۰۰۱
۳	توسعه امکانات و تجهیزات ورزشی	۳ >= ۰ ۳ ..	۴ ۶۹	۰/۰۵ ۰/۹۵	۰/۰۰۱
۴	توجه ویژه به ورزش مدارس به‌عنوان پایه ورزش قهرمانی	۳ >= ۰ ۳ ..	۴ ۶۹	۰/۰۵ ۰/۹۵	۰/۰۰۱
۵	توسعه و حمایت از باشگاه‌های ورزشی	۳ >= ۰ ۳ ..	۱۳ ۶۰	۰/۱۸ ۰/۸۲	۰/۰۰۱
۶	پرورش کمی و کیفی مربیان	۳ >= ۰ ۳ ..	۰ ۷۳	۰/۰ ۰/۱	۰/۰۰۱
۷	ایجاد هماهنگی و ارتباط میان نهادهای مختلف ورزشی قهرمانی	۳ >= ۰ ۳ ..	۵ ۶۸	۰/۰۷ ۰/۹۳	۰/۰۰۱
۸	وجود برنامه‌های کلان برای سازماندهی مسابقات داخلی در رشته‌های مختلف ورزشی	۳ >= ۰ ۳ ..	۵ ۶۸	۰/۰۷ ۰/۹۳	۰/۰۰۱
۹	توجه ویژه به رشته‌های ورزشی پرمدال و ورزش‌هایی که امکان کسب مدال بیشتری دارند	۳ >= ۰ ۳ ..	۲۲ ۵۱	۰/۳ ۰/۷	۰/۲۴۲
۱۰	ایجاد پایگاه اطلاعاتی صحیح و به‌روز در مورد ورزشکاران حوزه قهرمانی در کشور	۳ >= ۰ ۳ ..	۱۴ ۵۹	۰/۱۹ ۰/۸۱	۰/۰۰۱
۱۱	افزایش منابع مالی عمده نهادهای ورزش قهرمانی	۳ >= ۰ ۳ ..	۱۴ ۵۹	۰/۱۹ ۰/۸۱	۰/۰۰۱
۱۲	توسعه برنامه‌های حمایتی از قهرمانان ملی	۳ >= ۰ ۳ ..	۱۵ ۵۸	۰/۲۱ ۰/۷۹	۰/۰۰۱

جدول ۷- آماره‌های آزمون فریدمن حاصل از تحلیل معیارهای توسعه ورزش قهرمانی

رتبه	معیار	میانگین رتبه
۱	توسعه نظام استعدادیابی و پرورش ورزشکاران مستعد	۸/۰۹
۲	توجه ویژه به ورزش مدارس به‌عنوان پایه ورزش قهرمانی	۷/۶۴
۳	افزایش منابع مالی عمده نهادهای ورزش قهرمانی	۷/۳
۴	پرورش کمی و کیفی مربیان	۷/۲۹
۵	توسعه و حمایت از باشگاه‌های ورزشی	۶/۸۷
۶	تعداد کسب مدال از رویدادهای جهانی و بین‌المللی	۶/۶۵

ادامه جدول ۷- آماره‌های آزمون فریدمن حاصل از تحلیل معیارهای توسعه ورزش قهرمان

رتبه	معیار	میانگین رتبه
۷	وجود برنامه‌های کلان برای سازماندهی مسابقات داخلی در رشته‌های مختلف ورزشی	۶/۴
۸	توسعه امکانات و تجهیزات ورزشی	۶/۲
۹	ایجاد هماهنگی و ارتباط میان نهادهای مختلف ورزشی قهرمانی	۵/۹۲
۱۰	توسعه برنامه‌های حمایتی از قهرمانان ملی	۵/۸۶
۱۱	توجه ویژه به رشته‌های ورزشی پرمدال و ورزش‌هایی که امکان کسب مدال بیشتری دارند	۴/۹
۱۲	ایجاد پایگاه اطلاعاتی صحیح و به‌روز در مورد ورزشکاران حوزه قهرمانی در کشور	۴/۸۹

بحث و نتیجه‌گیری

توسعه ورزش به مفهوم فرایندی که به‌واسطه آن فرصت‌ها و موقعیت‌ها، سیستم‌ها و ساختارهای مناسب و تمربخش فراهم می‌گردد که از طریق آن مردم قادر خواهند بود در تمامی حوزه‌ها و یا در حوزه‌های خاص ورزشی و یا فعالیت‌های تفریحی شرکت کنند و اجرای فعالیت‌های ورزشی را تا سطوح موردنظر و مطلوب خود بهبود بخشیده و ارتقا دهند؛ از این‌رو، پژوهش حاضر با هدف تحلیل اثرگذاری ورزش حرفه‌ای و قهرمانی بر توسعه ورزش تدوین گردید.

براساس یافته‌ها، عوامل مرتبط با ورزش قهرمانی از دید خبرگان معنادار بود. نتایج آزمون فریدمن در خصوص معیارهای بخش ورزش قهرمانی نیز معنادار بود. این نتایج نشان‌دهنده اولویت بیشتر معیار توسعه نظام استعدادیابی و پرورش ورزشکاران مستعد با میانگین (غفوری و همکاران، ۱۳۹۰، منظمی و همکاران، ۱۳۹۱) است که با یافته‌های غفرانی (۱۳۸۷) و نصیرزاده (۱۳۸۷) همسو می‌باشد (غفرانی، ۱۳۸۷، نصیرزاده، ۱۳۸۷).

امروزه، محورهای مختلفی برای توسعه ورزش در نظر گرفته شده است که عبارت هستند از: مؤلفه‌های ورزش، منابع مالی، نیروی انسانی، فرهنگ، محیط حقوقی، علم ورزش و تأسیسات و تجهیزات (طرح جامع ورزش، ۱۳۸۲). براساس نتایج، توسعه نظام استعدادیابی و پرورش ورزشکاران مستعد مهم‌ترین عامل در توسعه ورزش قهرمانی می‌باشد. دانشمندان بسیاری در تلاش هستند تا بتوانند شاخص‌های پیش‌بینی‌کننده افراد مستعد در ورزش‌های مختلف را شناسایی کنند (باتن^۱ و همکاران، ۲۰۰۵)؛

به طوری که اغلب کشورهای اروپایی دارای مراکز پرورش استعداد در سه سطح محلی، منطقه‌ای و ملی می‌باشند. امروزه، مشاهده می‌گردد که در بیشتر باشگاه‌های اروپایی، استعدادیابی بدون وقفه انجام می‌پذیرد. البته، این فرایند با بودجه دولت و تحقق مالی در رده‌های پایه و حمایت مالی حامیان مالی از رشته‌های ورزشی مختلف می‌توانند در بعد کلان به دو هدف برسند: نخست این که از آن جایی که ورزشکار از سنین کودکی برند و علامت تجاری حامی مالی را می‌بیند، این امر منجر به ایجاد نوعی وفاداری دائمی در وی می‌گردد و مورد دوم این که به دلیل کافی نبودن منابع دولتی برای تخصیص در رده ورزش پایه، حمایت حامی مالی در این رده علاوه بر کمک به شناسایی، کشف و هدایت استعدادها، نوعی حمایت اجتماعی را از سوی ورزشکاران و طرفداران رشته‌های ورزشی به همراه خواهد داشت (کالیوپی^۱ و همکاران، ۲۰۰۸). بدیهی است چرخه سرمایه، حامیان و ورزش در صورتی که به صورت مثبت و اصولی در تعامل با یکدیگر باشند، موجب رشد و گسترش یکدیگر می‌شوند و تبعات آن موجب درگیر شدن بخش‌های مختلف جامعه و از همه مهم‌تر باعث رشد ورزش کشور می‌گردد. کالیوپی (۲۰۰۸) در پژوهشی با عنوان "توسعه ورزش استرالیا"، استعدادیابی، تسهیلات کافی، مربیان مجرب، ساختار رقابت‌های ملی و فرصت شرکت در رقابت‌های بین‌المللی را عوامل اصلی موفقیت ذکر کرده است (هولی هان^۲، ۲۰۰۸)؛

از این رو، توسعه پایدار ورزش قهرمانی نیازمند شناسایی استعدادها می‌باشد؛ به طوری که توسعه ورزش در سطوح پایه و پرورشی در مدارس منجر به استعدادیابی می‌گردد و پشتیبانی مطمئن برای ورزش قهرمانی کشورها محسوب می‌شود. علاوه بر این، بدیهی است که عملکرد برتر بازیکنان در سطح حرفه‌ای تنها می‌تواند با کشف استعداد، رشد و توسعه توانایی‌های بالقوه بازیکنان در سنین پایه به تکامل برسد؛ بنابراین، زمانی یک جامعه در زمینه ورزش موفق بوده و کاربرد پیدا خواهد کرد که بتوان شاخص‌ها و عوامل مؤثر تعیین‌کننده و مورد نیاز و نیز مشکلات و موانع موجود در امر توسعه را شناسایی کرد و با تدوین نظام استعدادیابی در راه قهرمانی گام برداشت. توجه به سایر عوامل به دست آمده در پژوهش نیز ما را در رسیدن به توسعه ورزش قهرمانی رهنمون می‌سازد؛ همچنان که بیشتر مطالعات، عوامل گوناگونی را دلیل موفقیت، پیشرفت و توسعه ورزش قهرمانی دانسته‌اند؛ در نتیجه، توجه به سایر عوامل در کنار مقوله استعدادیابی سبب توسعه بیشتر و پیشرفت در زمینه قهرمانی می‌گردد.

1.....

2.....

براساس یافته‌های این پژوهش، عوامل مرتبط با توسعه ورزش حرفه‌ای از دید نمونه‌های پژوهش قابل پذیرش می‌باشد. در این راستا، نتایج آزمون فریدمن در مورد معیارهای بخش توسعه ورزش حرفه‌ای معنادار بود. این نتایج نشان‌دهنده اولویت بیشتر معیار داشتن اماکن و فضاهای کالبدی ورزشی دارای استانداردهای بین‌المللی با میانگین رتبه (۸/۶۷) می‌باشد که با برخی از یافته‌های غفوری (۱۳۸۲) (غفوری، ۱۳۸۲)، قنبری (۱۳۹۲) (قنبری، ۱۳۸۲) و گرین^۱ (۲۰۰۷) (گرین، ۲۰۰۷) همسویی دارد. همچنین، غفوری (۱۳۸۲) عنوان می‌کند که متغیرهای مختلفی چون تجهیزات و اماکن ورزشی و تعداد مربیان متخصص به عنوان عوامل تعیین‌کننده و مؤثر در مبحث توسعه ورزش قهرمانی و همگانی در زمینه ورزش و تربیت‌بدنی اهمیت دارد (غفوری، ۱۳۸۲). گرین (۲۰۰۴) نیز در مقاله‌ای با عنوان "اولویت‌های سیاست‌گذاری در ورزش انگلستان"، عوامل اثرگذار بر ورزش قهرمانی را افزایش کمی و کیفی تسهیلات و امکانات ورزشی، مربیان سطح بالا، دسترسی به شیوه‌های علمی و پزشکی، بازی‌های تدارکاتی، نقش مؤسسات آموزشی در پرورش ورزشکاران نخبه، تأسیس مدارس ورزش جوانان، استخدام مربیان تمام‌وقت و تأسیس آکادمی ورزش قهرمانی حرفه‌ای دانست (گرین، ۲۰۰۷).

امروزه، رشد فزاینده مشارکت ورزشی در شمار زیادی از کشورها و محبوبیت و شهرتی که ورزشکاران بزرگ برای خود کسب نموده‌اند از مهم‌ترین عوامل دگرگون‌شدن مفهوم ورزش آماتوری و تحول تدریجی آن به ورزش حرفه‌ای می‌باشد. ورزش نوین به عنوان حرفه‌ای در کنار سایر حرفه‌ها، گرایش فزاینده‌ای به سمت حرفه‌ای شدن دارد. عوامل چندی در پیدایش مسأله حرفه‌ای بودن و گسترش آن دخالت داشته‌اند. شایان ذکر است که ورزش حرفه‌ای و مدرن همانند اقتصاد مدرن معطوف به بازار و در نتیجه، معطوف به مصرف‌کننده (تماشاگران یا مخاطبان) می‌باشد. آن‌ها با پرداخت مستقیم هزینه بلیط برای تماشای بازی‌ها و یا از طریق رسانه‌های گروهی، تولید ورزشی را رونق می‌بخشند. علاوه بر این، تولیدات حاشیه‌ای این بازار؛ یعنی محصولات تبلیغاتی ورزشی (پیراهن، کفش، پوستر و غیره) نیز توسط این مصرف‌کنندگان خریداری می‌شود. شایان توجه است که ورزش مدرن سازماندهی شده بر اساس بازار باعث تفکیک نقش‌ها و تخصص‌ها شده است؛ به نحوی که در یک سازمان ورزشی انواع و اقسام تخصص‌های مختلف که اغلب واجد پشتوانه‌های علمی لازم هستند، وجود دارد و به همین دلیل است که ورزش آماتوری تنها در پرتو ورزش حرفه‌ای به حیات خود ادامه می‌دهد.

نتایج نشان داد داشتن اماکن و فضاهای کالبدی ورزشی دارای استانداردهای بین‌المللی عام و برخوردار از ساختار، وظایف و تشکیلات مسنجم در ورزش حرفه‌ای، بالاترین اولویت توسعه ورزش

حرفه‌ای می‌باشد؛ لذا، هر چه فضاهای ورزشی با کیفیت بالا و ساختار و برنامه‌ریزی مناسب در جهت ارتقای ورزش وجود داشته باشد، شرایط فعالیت ورزشکاران بهتر شده و احتمال موفقیت آن‌ها بیشتر خواهد بود. در این خصوص می‌توان به یکی از مشکلات که عدم علاقه مردم به شرکت در فعالیت‌های حرکتی و ورزشی به واسطه کمبود اماکن ورزشی می‌باشد، اشاره کرد. آمار سازمان تربیت بدنی بیان‌کننده آن است که فضاهای ورزشی برای جمعیت استفاده‌کننده از آن کافی نیست. برنامه‌ریزی برای ورزش می‌بایست با توجه به نیازهای این قشر بزرگ در انطباق امکانات موجود با احتیاجات آن‌ها و با وجود آوردن مقدمات جدید ویژه نیازهای آن‌ها انجام گیرد. همچنین، سازمان‌های ورزشی می‌بایست با شناخت و آگاهی دقیق از تأثیر ورزش و ساخت ورزشگاه‌های مجهز، توسعه فضاهای امکانات ورزشی را در برنامه‌های اولویت‌دار خود قرار دهند، مجموعه‌های ورزشی بسیاری را احداث کنند و شمار زیادی از شهروندان را به سوی ورزش هدایت نمایند. در حقیقت، توسعه فضاهای ورزشی و اماکن استاندارد سبب افزایش کارایی و موفقیت و پیشرفت ورزشکاران حرفه‌ای می‌گردد و منجر به گسترش و توسعه ورزش حرفه‌ای می‌شود.

علاوه بر این، تشکیلات ورزشی هر کشور می‌بایست منسجم و مشخص باشد و فعالیت‌ها و اهدافی که در حال انجام و پیگیری است، از استحکام و دلیل منطقی برخوردار باشد. همچنین، لازم است در ساختار و سازمان برنامه‌های ورزش یک کشور میزان اهمیت فعالیت‌ها، اهداف، برنامه‌ریزی‌ها، تشکیلات و غیره روشن باشد. سازمان‌های ورزشی ملی مسئول موفقیت در سطح قهرمانی و حرفه‌ای بوده و به دنبال قهرمانی تیم‌های باشگاهی یا ملی در عرصه رقابت می‌باشند؛ از این رو، این نتیجه استنباط می‌شود که وجود امکانات بیشتر و مناسب‌تر، ساختار و سرمایه‌گذاری خاص و برنامه‌ریزی درصد مشارکت موفقیت و همچنین شرایط استفاده بهینه را فراهم می‌کند؛ لذا، افزایش امکانات ورزشی و وجود ساختار و برنامه‌ریزی مناسب، افزایش مشارکت ورزشکاران در ورزش حرفه‌ای را به دنبال خواهد داشت.

در انتها، پیشنهاد می‌گردد با توجه به اهمیت استعدیابی، مراکز استعدیابی مختص به ورزش‌های خاص تحت نظر وزارت ورزش و جوانان در نقاط مختلف کشور تأسیس گردد. همچنین، پیشنهاد می‌شود گردهمایی مدیران، مسئولان و نیروی انسانی در زمینه ورزش جهت تبادل نظر در مورد عوامل مؤثر بر توسعه ورزش و مشکلات و موانع موجود انجام شود و توجه به رویکرد ورزش قهرمانی، حرفه‌ای و صنعت ورزش در برنامه‌ریزی‌های سازمان‌های ورزشی صورت گیرد. علاوه بر این، تدوین و تبیین نظام باشگاه‌داری ورزشی با چشم‌انداز برنامه‌های میان‌مدت و با هدف واگذاری کامل باشگاه‌ها به بخش

Ken, P. (2012). The role and development of sport in Singapore since 1959". Asia

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

استناد به مقاله

پور کیانی، محمد، حمیدی، مهرزاد، گودرزی، محمود، و خیبری، محمد. (۱۳۹۶).
تحلیل اثرگذاری ورزش حرفه‌ای و قهرمانی بر توسعه ورزش. مطالعات مدیریت ورزشی،
۹ (۴۲)، ۷۲-۵۵. شناسه دیجیتال:

